

Asia: VN/16832/2024

Hallituksen esitys rikoslain 16 luvun muuttamiseksi (sinivilkkusabotaasi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Esitysluonnos on perusteltu ja sen tavoite on kannatettava. Esityksen kansainvälinen vertailu on riittävän laaja ja kattava.

Nykyisestä oikeustilasta ja oikeuskäytännöstä

Asiasta laaditussa luonnoksessa hallituksen esitykseksi on käyty kattavasti ehdotetun säännöksen kannalta olennaisten säännösten sisältö ja asiaa käsittelevä oikeuskäytäntö sekä nykyinen oikeustila Suomessa oikeustapausviittauksineen.

Helsingin kaupunki katsoo perustelluksi säätää niin sanottu sinivilkkusabotaasi osaksi rikoslain 16 lukua sekä ensihoidon hälytystehtävien ottamista erityisen suojan piiriin. Oma erillistä rangaistussäännöstä niin sanotusta sinivilkkusabotaasista puoltavat lukuisat seikat.

Ehdotettujen lainmuutosten tavoitteena on yhteiskunnallisesti tärkeiden toimijoiden eli tässä yhteydessä poliisin, pelastustoimen ja ensihoidon häiriöttömän toiminnan suojaaminen. Lisäksi tavoitteena on taata erityinen suoja poliisi- ja hälytystoiminnassa työskenteleville henkilöille väkivallan ja sen uhan varalta myös niissä tapauksissa, joissa tehtäviä ei hoideta virkasuhteessa tai siihen rinnastettavassa asemassa sekä silloin kun teon kohteena olevaan toimeen ei liity julkisen vallan käyttöä.

Rangaistussäännöksen muotoilusta

Perusteltuna voidaan pitää sitä, että vaikeuttamisen on oltava olennaista. Vaikka kyseessä onkin osittain arvostuksenvarainen ilmaus, sitä voidaan pitää oikeudellisesti osuvana, ja sen sisältö on riittävän vakiintunut. Vaikeuttamiselta vaaditaan sellaista vakavuuden astetta, että sillä on olennainen vaikutus.

Rangaistusasteikosta

Esityksen perusteella niin sanotusta sinivilkkusabotaasista voidaan tuomita vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi. Esitetty rangaistusasteikko poikkeaa muista samantyyppisistä rikoksista määrättyistä rangaistuksista, mikä heikentää rikoslain johdonmukaisuutta ja systematiikkaa.

Lakiesityksessä tarkasteltu rangaistusasteikko tulee suhteuttaa rikoslain systematiikkaan ja muihin samanlaisiin rikoksiin määrättyihin rangaistuksiin. Esimerkiksi rangaistuksen alarajan ja enimmäisrajan tasapainottaminen voisi tuoda ehdotukseen enemmän johdonmukaisuutta ja oikeudenmukaisuutta, joka vastaa rikoslain systematiikkaa ja turvataan oikeudenmukaiset rangaistukset myös käytännössä.

Poliisi- tai hälytystoiminnan haittaamista koskeva rangaistussäännös on muotoiltu liian avoimeksi ja sen soveltaminen voi kattaa näin ollen hyvin erilaisia tilanteita.

Esitysluonnoksessa on tuotu myös esiin, että lakimuutoksilla ei arvioida olevan erityisen merkittäviä rikollisuutta ehkäiseviä vaikutuksia. Esitetyssä sääntelyssä onkin symbolisen kriminalisoinnin piirteitä.

Uusia kriminalisointeja arvioitaessa lähtökohtana tulee olla, että kriminalisointiin ryhdytään vain silloin, kun kriminalisoinnin voidaan ennustaa todellisuudessa vaikuttavan kriminalisoitavaan käyttäytymiseen.

Koska, kuten esityksessäkin on todettu, esitetyissä kriminalisoinneissa on kyse teoista, jotka voidaan jo nykyisellään yleisesti ymmärtää rikolliseksi toiminnaksi, ei esitettyjä muutoksia voida pitää välttämättöminä myöskään toiminnan rangaistavuuden selkeyttämiseksi.

Ihatsu Jan
Helsingin kaupunki - Kaupunginhallitus